

20 листопада 2015 року

Прес-реліз

**«Два роки після Майдану-2013. Як змінилися настрої українців:
соціологічний зріз»**

За результатами моніторингових опитувань населення України, що проводяться Центром «Соціальний моніторинг» та Українським інститутом соціальних досліджень ім. О.Яременка спільно з відділом моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій Інституту економіки та прогнозування НАН України. Вибіркова сукупність кожного опитування моніторингу становить не менше 2000 респондентів, репрезентативна за основними соціально-демографічними ознаками стосовно дорослого населення України. Останні всеукраїнські опитування населення країни проведені з 01 по 14 серпня 2015 року та з 06 по 12 листопада 2015 року. Стандартні відхилення при достовірних 95 відсотках і співвідношенні змінних від 0,1 : 0,9 до 0,5 : 0,5 становлять 1,31 – 2,18 відсотка. Метод отримання інформації: індивідуальне інтерв'ю за місцем проживання респондента „віч-на-віч”.

За даними моніторингу влітку стрімко зріс показник громадян, невдоволених тим, в якому напрямі рухається країна (72%).

Результати моніторингу вказують, що частка населення, яка так чи інакше впевнена в наявності сил, здатних покращити ситуацію в державі, порівняно з попередніми результатами зменшилася до 45%. Як і раніше, більшість опитаних покладають найбільшу відповідальність за економічне зростання і добробут населення на уряд (47%) та бізнес (40%).

Війна на Сході України залишається основною проблемою для українців. Загалом 64% відносять цю проблему до найбільш важливих. У динаміці зросла кількість населення, які до топ-3 ключових проблем відносять зростання цін на товари і послуги (63% проти 58%) та завищені тарифи на житлово-комунальні послуги (57 проти 53%).

Переважна частина опитаних негативно оцінює якість основних соціальних послуг, що надаються населенню. Найнижчий рівень здобули оцінка комунальних тарифів (1,33 бала за п'ятибальною шкалою), якість доріг (1,56), технічний стан комунального господарства (1,98) та технічний стан житлових будинків (2,1 бала).

Помітна тенденція погіршення **самооцінок матеріального становища**: 30% віднесли себе до групи з низькими та дуже низьким рівнем добробуту, ще 38% визнали своє матеріальне становище «нижчим за середній». Станом на листопад 2015р. середній місячний дохід в розрахунку на одного члена домогосподарства становив 2216 грн, що в 2,35 разу менше, ніж сума, яка, на думку населення, є достатньою для нормального рівня життя. Середнє значення уявного прожиткового мінімуму на одну особу в 2,4 разу перевищує реальне значення прожиткового мінімуму. Результати опитування засвідчують зростання витрат населення на комунальні послуги та харчування. Майже половина населення (45%) повідомили, що їх домогосподарство витрачає на харчування понад 40% доходу, що є індикатором бідності.

Вивчення наявності «**тіньових**» доходів економічно активних громадян протягом 2007–2015 рр. показує мінливу тенденцію як стосовно повідомлень про неофіційні надходження, так і щодо ухилення від відповіді про них. За останніми даними відбулось зростання частки економічного активного населення, яке має «тіньові» доходи, в період загострення фінансово-економічного становища (піки спостерігались у грудні 2009 р. (24%), у вересні 2013 р. (31%), у серпні 2014 р. (29%) та серпні 2015 р. (27%)) та зменшення цієї частки в період стабілізації. Протягом грудня 2007 р. – квітня 2013 р. тіньові доходи були менш поширені, ніж у період з вересня 2013 р. до сьогодні.

Щодо **міграційної поведінки** та орієнтацій серед економічно активного населення, то наразі чверть опитаних жили б у будь-якій іншій країні світу (частіше про це заявляли мешканці Заходу (31,5%) та Півдня (32,5%)). У листопаді 2015 р. частка тих, хто хотів б виїхати з України на постійне місце проживання, становила 22%. Частіше про такі наміри повідомляла молодь (28%). Варто відзначити, що частка тих, хто не хотів би виїжджати з України, серед загалу вища, ніж серед економічно активних громадян.

Серед населення поширений скепсис щодо посадових осіб **Європейського Союзу**, що проявляється в майже однаковому співвідношенні часток тих, хто їм довіряє або не довіряє. При цьому понад половини (54%) висловлюються за вступ до ЄС. Лише На Донбасі та Сході України (18,2 та 32,5% відповідно) частка прихильників ЄС поступається тим, хто виступає проти (44,8% та 39%).

Показник **довіри** президенту України П. Порошенку суттєво знизився: від позитивного балансу у грудні 2014 р. на рівні «+4,1%» до негативний на рівні «-45,7%» у листопаді поточного року. Але довіра до чинного Президента залишається вищою, ніж до Верховної Ради України (баланс: «-68,4%»), прем'єра А. Яценюка (баланс: «-68%») та Кабінету Міністрів (баланс: «-69,2%»).

Надзвичайно високий рівень довіри серед населення отримують волонтери (баланс «+53,5»), громадські об'єднання (+30,8) та Збройні сили України (+29,2). Натомість, рівень недовіри до правоохоронних органів (-43,7), міліції (-57,2), прокуратури (-66,9), судової системи (-69,7) є критично низьким.

Громадська думка щодо пріоритетності державних витрат досить стабільна: на охорону здоров'я (49%), допомогу малозабезпеченим (26%), пенсії (24%), Збройні сили (22%), освіту (21%), житло (20%), інфраструктуру (19%).

Серед економічно активного населення зберігаються патерналістські настрої та покладання відповідальності за власний та суспільний добробут на державу та уряд. Стабільно 51% економічно активного населення як в серпні, так в листопаді 2015 р. вважає, що саме уряд має відповідати за добробут громадян.

Контакти для додаткової інформації

Балакірева Ольга Миколаївна,

Завідуюча відділом моніторингових досліджень
соціально-економічних трансформацій ДУ Інститут
економіки та прогнозування НАНУ;
Голова правління Українського інституту соціальних
досліджень імені Олександра Яременка

тел: 050 3103147
e-mail: bon.smc@gmail.com

Дмитрук Дмитро Анатолійович,
Директор Центру «Соціальний моніторинг»

тел: 068 1246970
e-mail: dmitruk_d@ukr.net